



УДК 336.22

DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2024.34>**Р. Фат'янов,**

аспірант

Київського університету інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИН ЯК СПОСІБ МІНІМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ

Постановка проблеми зумовлена сучасними викликами, що стоять перед податковими системами в Україні в умовах воєнного стану. Цифровізація податкових правовідносин залишається важливою і в період воєнного стану, оскільки вона забезпечує стабільність та функціональність податкової системи, що є критичною для підтримання економічного життя країни.

Під час війни доступ до фізичних офісів та паперових документів є обмеженим або навіть неможливим через руйнування інфраструктури, але цифрові платформи дозволяють податковим органам і платникам податків продовжувати виконувати свої функції в режимі онлайн, забезпечуючи безперервність податкових процесів.

Способи мінімізації спорів у податковій сфері можуть бути різноманітними. Це можуть бути заходи, спрямовані на покращення чинного податкового законодавства, забезпечення доступності та відкритості податкових процедур, боротьба з корупцією, недопущення порушень прав фізичних та юридичних осіб тощо. У статті характеризується один з найпрогресивніших заходів, що сприяє мінімізації податкових спорів – це цифровізація податкових правовідносин.

Метою статті є охарактеризувати заходи щодо цифровізації податкових правовідносин та їх позитивний вплив на зменшення виникнення податкових спорів.

Основний матеріал. Впровадження практики використання електронних способів управління дало поштовх виникненню нових адміністративних механізмів в урядах усього світу, покращуючи цим ефективність, прозорість та підзвітність. Політика української держави орієнтована на активне впровадження цифрових потужностей в життя народу, незважаючи на відсутність цифрової інфраструктури, стійких платформ електронного уряду, обмежені ресурси для реалізації та військовий стан [1, с. 67].

Цифровізація податкових правовідносин передбачає трансформацію складу відповідних правовідносин, у межах якої центральне місце займає розвиток змісту правовідносини. Наразі в Україні функціонують сервіси у сфері оподаткування, що дозволяють значно спростити реалізацію прав та виконання обов'язків платника податків, компетенції податкових органів [2, с. 133].

В Україні було впроваджено низку конкретних заходів для цифровізації податкових процедур, що сприяють підвищенню ефективності роботи Державної податкової служби та зниженню кількості податкових спорів. А саме:

– електронний кабінет платника податків – створення та розвиток електронного кабінету платника податків, де користувачі можуть подавати податкову звітність, перевіряти свої податкові зобов'язання та платежі, отримувати консультації та довідки, а також комунікувати з податковими органами онлайн;



– платники податків можуть отримувати доступ до своїх податкових даних і історії взаємодії з податковими органами в будь-який час, а електронні архіви забезпечують збереження всієї необхідної документації для подальшого використання;

– аналітичні інструменти допомагають податковим органам ефективніше аналізувати дані, що дозволяє виявляти тенденції та проблемні зони, а прогнозування можливих спорів та їх причин допомагає розробляти профілактичні заходи. Податківці систематично аналізують судову практику для застосування відповідних заходів для того, щоб в подальшому не виносилися рішення, які не відповідають діючому законодавству і в подальшому можуть бути програні у суді [3];

– цифровізація знижує витрати на паперову документацію та фізичне зберігання даних та дозволяє зменшити адміністративні витрати на персонал та інфраструктуру;

– прозорість і ефективність цифрових процесів підвищують довіру платників податків до податкової системи;

– зменшення кількості помилок та швидше вирішення спорів сприяють позитивному ставленню до податкових органів.

Впровадження цифровізації у податкових відносинах створює більш справедливу, ефективну та надійну систему, що сприяє кращому розумінню та дотриманню податкового законодавства, зменшує конфлікти та покращує взаємодію між податковими органами та платниками податків.

Висновки. Цифровізація податкових процедур є ключовим інструментом для мінімізації податкових спорів завдяки своїй здатності покращувати ефективність, прозорість і точність податкового адміністрування. По-перше, цифровізація забезпечує автоматизацію багатьох процесів, що значно зменшує кількість помилок, які виникають через людський фактор. Це важливо для точного обліку та звітності, що знижує ймовірність виник-

нення конфліктів між платниками податків і податковими органами.

По-друге, електронні платформи дозволяють платникам податків подавати декларації та інші документи в режимі онлайн, що спрощує процес взаємодії з податковими органами та зменшує бюрократичні затримки. Цей аспект значно підвищує зручність і швидкість обслуговування, сприяючи зменшенню напруги та непорозумінь. Цифрові платформи забезпечують зручний доступ до податкових послуг для всіх громадян, включаючи внутрішньо переміщених осіб та тих, хто перебуває за кордоном. Це сприяє рівномірному розподілу податкового навантаження та підтримує економічну активність населення, що є важливим для стабільності держави в умовах кризи. Також, доступ до податкової інформації та звітів у режимі реального часу дозволяє платникам податків оперативно виправляти помилки та відповідати на запити податкових органів.

По-третє, цифрові системи забезпечують прозорість податкових процедур, що допомагає уникати підозр щодо корупції та несправедливості. Це зміцнює довіру платників податків до податкової системи і зменшує кількість спорів, пов'язаних із сумнівами у правильності нарахувань чи платежів. Крім того, автоматизований обмін даними між різними державними органами покращує координацію та узгодженість дій, що зменшує кількість можливих непорозумінь та спорів.

По-четверте, цифровізація дозволяє використовувати аналітичні інструменти для виявлення потенційних проблем і ризиків ще до їх виникнення. Ці інструменти допомагають податковим органам швидко реагувати на відхилення від норми та запобігати спорам на ранніх стадіях. Використання штучного інтелекту та машинного навчання може покращити прогнозування податкових надходжень і оптимізувати процеси перевірок, зменшуючи кількість випадкових і необґрунтованих перевірок.

на необхідності подальшого впровадження цифрових технологій у податкову сферу, підкреслюючи їхні переваги та перспективи для майбутнього розвитку податкових відносин. Застосування та вдосконалення цифрових технологій у податковій сфері під час воєнного стану свідчить про здатність держави до адаптації та впровадження інновацій, що підвищує її стійкість і ефективність у відповіді на виклики.

Ключові слова: цифровізація, податкові правовідносини, податкові спори, заходи цифровізації податкових процедур, електронні платформи, цифрові системи, платники податків.

Fatianov R. Digitalization of tax legal relations as a way to minimize tax disputes

The article addresses the relevance of digitalizing tax procedures as an effective means of minimizing tax disputes. In today's world, information technologies play a crucial role in transforming various areas of social life, including the tax system. Digitalization significantly improves the quality of tax administration, reduces the number of errors, accelerates data processing, and provides more transparent and convenient conditions for taxpayers. One of the key aspects of digitalization is the implementation of electronic platforms for filing tax returns, allowing taxpayers to fulfill their obligations quickly and conveniently. This significantly reduces the likelihood of disputes arising from technical or administrative errors. Additionally, the automation of verification and data processing decreases the risk of human errors, further reducing the number of conflicts.

Electronic document management ensures prompt access to necessary information for all participants in the process, promoting greater transparency and predictability of tax procedures. The use of analytical tools and artificial intelligence-based systems enables tax authorities to iden-

tify potential problems and risks more quickly, preventing them from escalating into disputes. This also optimizes the audit process, reducing the administrative burden on taxpayers and tax authorities. Research shows that digitalization enhances taxpayers' trust in the tax system by providing more transparent, efficient, and fair conditions for fulfilling tax obligations. In the context of globalization and economic integration, digitalizing tax procedures also promotes the unification and standardization of tax rules, facilitating international trade and investment.

The digitalization of tax procedures is not only a technical innovation but also a strategic step towards building a more efficient and fair tax system. It reduces the likelihood of tax disputes, strengthens trust in tax authorities, and contributes to creating a favorable business climate. The article emphasizes the need for further implementation of digital technologies in the tax sphere, highlighting their advantages and prospects for the future development of tax relations. The application and improvement of digital technologies in the tax sphere during wartime demonstrate the state's ability to adapt and innovate, increasing its resilience and effectiveness in responding to challenges.

Key words: digitalization, tax legal relations, tax disputes, measures of tax procedure digitalization, electronic platforms, digital systems, taxpayers.

Література

1. Гнатівська А.І., Марущак А.В. Концептуальні засади електронної демократії та електронного урядування в Україні European political and law discourse. 2021. № 2. С. 63-68.
2. Єсімов С.С. Особливості та зміст податкових правовідносин в умовах цифровізації. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. С. 127-134.
3. У ДПС обговорили питання покращення судової практики <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/468320.html> (дата звернення 20.06.2024).